

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2002 , s. I. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ae-txt-shoot-id463fd50a-a1fc-4526-9ed8-cd6a7bd3203b.pdf> (tilgået 21. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Et Menneske formaaer slet Intet, det skal han altid betænke. Den Religieuse er i denne Tilstand – han formaaer altsaa heller ikke at tage i Dyrehaven; og hvorfor ikke? Fordi han i sine egne Øine er bedre end andre Mennesker? Absit, dette er Klosterbevægelsens Fromhed; nei, fordi han er en virkelig Religieuse, ikke en phantastisk Præst, der taler om: altid, eller en phantastisk Tilhører, der forstaaer »altid – og Intet«; men fordi han Time efter Time forstaaer, at han Intet formaaer. I den syge Tilstand formaaer den Religieuse ikke at bringe Guds-Forestillingen sammen med en saadan tilfældig Endelighed som det at tage i Dyrehaven. Smerten fatter han, og det er vel ogsaa et dybere Udtryk for sin Afmagt, at han forstaaer den i Forhold til noget saadant Ubetydeligt, end det høitrvægende Udtryk: Intet, der naar der slet ikke siges mere let bliver intetsigende. Vanskeligheden er ikke den at han ikke formaaer det (menneskeligt talt), men Vanskeligheden er først og fremmest at fatte at han ikke formaaer det og hæve Sandsebedraget (da han jo altid skal betænke, at han slet Intet formaaer) – denne Vanskelighed er han ovre, og saa er Vanskeligheden: med Gud at formaae det. Jo mere afgjørende et Foretagende, en Beslutning, en Begivenhed er, desto lettere er det (netop fordi det er mere ligefremt) at bringe Guds-Forestillingen i Forhold sammen dermed – desto lettere er det, det vil da sige, Letheden har sin Grund i at man saa saare let kan blive narret af sig selv i en Indbildning. I Romaner og Noveller seer man ikke sjældent ved de store Afgjørelser enten det novellistiske Personale i malerisk Gruppe knæle til Bøn, eller Hovedpersonen afsides knælende for at bede. Imidlertid ere de ærede Forfattere og Forfatterinder naive nok til indirecte ved Bønnens Indhold, dens Form, den Bedendes Attitude, at forraade, at deres Helte og Heltinder nok ikke har bedet mange Gange før i Livet, og det uagtet Scenen foregaaer i Aar 1844, i et christeligt Land, og de handlende Personer ere Christne, og Romanen saavel som Novellen har den Opgave at fremstille Menneskene som de virkeligen ere, endog lidt bedre. Med stor Inderlighed bringer den novellistiske Hovedperson Guds-Forestillingen sammen med den høist vigtige Begivenhed – men religieust seet er netop Bønnens Inderlighed ikke dens Heftighed i Øieblikket, men dens Vedvaren. Jo ubetydeligere Noget derimod er, desto vanskeligere at bringe Guds-Forestillingen sammen dermed. Og dog er det netop heri Guds-Forholdet skal kjendes. Ved en stor Beslutnings Overtagelse, ved Udgivelsen af et Værk, der formeentligen skal omskabe hele Verden, ved Jordskjælv, Guldbryllups-Festligheder, i Havsnød og ved Barnefødsel i Dølgemaal bruges maaskee Guds Navn lige saa ofte interjektionsviis som det bruges religieust. Man skal derfor ikke lade sig narre af, at en Præst udelader Livets Smaa-Begivenheder, og samler sin Veltalenhed og sin Mimik paa store Optrin, og i det Høieste halv undseelig, for en Skams Skyld, tilføier i Slutningen, at ogsaa i det Daglige bør man vise den samme Tro, det samme Haab og det samme Mod (istedenfor at en religieus Tale bør lægges omvendt an paa at tale om Smaabegivenhederne, det Dagligdagse, og saa i det Høieste tilføie et Par advarende Ord mod det Sandsebedrag, der saa let kan ligge til Grund for den Religieusitet, der kun er kjendelig paa Skuddagene)¹, thi dette er Æsthetik, og æsthetisk seet er Guds Paakaldelse hverken mere eller mindre end den meest hørøstede Interjektion; og Guds Aabenbarelse i Begivenhederne et theatralisk Tableau.

1. I det Hele er Intet saaledes convoieret af det Comiske som det Religieuse, og dettes Nemesis intetsteds saa strax ved Haanden som paa det Religieuses Gebeet. Naar man hører et æsthetiserende religieust Foredrag i en Kirke, er det naturligtviis Ens Pligt at blive opbygget, om end hans Velærværdighed ævler nok saa galt; men naar man til en anden Tid tager det frem, er den comiske Virkning ikke uinteressant, og Loven for den er, at der hvor Taleren sætter alle Seil til for at sige det Høieste, der satiriserer han uden at vide det. »Den Bedende staaer op fra Bønnen saa styrket, o saa styrket, saa overordentlig styrket«. Men religieust seet er den sande Styrkelse den der er forberedt paa, at Striden maaskee i næste Øieblik kan begynde igjen. »Individet knytter sig til Gud ved et Løfte, ved et helligt Løfte at det stedse og altid o. s. v., og føler sig nu saa beroliget, o saa beroliget«. Men religieust seet er man forsigtig med at gjøre Løfter (cfr. Prædikerens), og religieust seet er Løftets Inderlighed netop kjendelig paa den satte Termins Korthed og paa Mistilliden til sig selv. Nei, hele Sjælens Inderlighed og det fra Tvesindethed luttrede Hjertes Samtykke i Løftet for den Dag idag, eller for denne Formiddag, et saadant Løfte har religieust seet meget mere Inderlighed end denne æsthetiserende Klinken med Vorherre. Det ene tyder paa, at den Lovende til daglig Brug har sit Liv i den religieuse Sphære, det andet forraader satirisk nok, at den Bedende er et af en Præst introduceret reisende Medlem.
(tilbage)